

MID – 25-09-2020**Belangrijkste trend(s) (ongerubriceerd)**

- Het kabinet gaat actief optreden tegen desinformatie bij het beschikbaar komen van het coronavaccin¹
- Nederlandse fact-checks van Nu.nl en AFP gaan in op vragen voortkomend uit #ikdoenietmeermee, verkoudheid versus corona, corona test kits, de oorsprong van het virus, het vaccin en beelden van politici die zich niet aan de maatregelen zouden houden.²

Narratieven / actualiteiten*Nederland*

- NRC en NOS melden dat het kabinet actief gaat optreden tegen desinformatie op sociale media zodra er een coronavaccin beschikbaar is.³ Minister De Jonge schrijft aan de Tweede Kamer dat experts, verenigd in een denktank, zich gaan richten op het bestrijden van desinformatie op sociale media. Tegelijkertijd wil De Jonge die sociale media ook gebruiken om mensen juist te wijzen op het belang van vaccinatie.
- De Groene Amsterdammer heeft samen met de Utrecht Data School onderzoek gedaan naar hoe coronacomplotten zich het afgelopen half jaar online verspreiden. Volgens het onderzoek begint de infodemie in Nederland op 22 januari. De Vlaamse huisarts Kris Van Kerckhoven heeft een interview gegeven aan de krant *Het Laatste Nieuws*, waarin hij een verband legt tussen 5G en het coronavirus. 'Ik heb er geen factcheck op gedaan', zegt de arts, 'maar het is mogelijk een link met de actualiteit.' Het artikel verdwijnt na een dag van de nieuwssite, omdat het volgens de hoofdredacteur niet aan de kwaliteitseisen voldoet. 5G-critici zien bevestigd dat media gecensureerd worden. In het artikel worden data-analyses en data-visualisaties getoond over de verspreiding van tweets over 5G en Corona, over Instagram-netwerken en het aanbevelingsalgoritme en het verband dat de Groene legt tussen complot-accounts en spirituele-accounts op Instagram.⁴

Europa / Internationaal

- Oxford Internet Institute, onderdeel van de Universiteit van Oxford, heeft resultaten gepubliceerd in een onderzoek naar de verspreiding van Covid-gerelateerde mis/desinformatie in video's op sociale media en de effectiviteit van beleid van de platformen op dit punt. Belangrijkste conclusies zijn:
 - Covid-gerelateerde video's met mis/desinformatie vinden het publiek niet via Youtube zelf maar vooral via het delen op Facebook.
 - Facebook plaatste slechts bij 1% van deze video's waarschuwingslabel voor foutieve informatie.
 - Video's met mis/desinformatie werden bijna 20 miljoen keer gedeeld op sociale media, wat meer is dan het totaal aan gedeelde berichten van de vijf grootste Engelstalige nieuwsbronnen op Youtube samen (CNN, ABC News, BBC, Fox News en Al Jazeera).
 - Youtube deed er gemiddeld 41 dagen over om video's, die foutieve informatie bevatte, te verwijderen (gebaseerd op een subset van video's waarvoor deze data beschikbaar was.⁵
- CNN meldt dat desinformatie over COVID-19 nu ook doordringt op Wall Street. Begin augustus is er door analisten van Fundstrat Global Advisors, een onderzoeksbureau dat rapporten en analyses schrijft die onder investeerders veel gelezen worden, een reeks tweets verspreid over een niet wetenschappelijk onderbouwde theorie t.a.v. groepsimmunitet onder Amerikanen.⁶

¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/09/22/minister-de-jonge-opschalen-capaciteit-complex-probleem-a4013189> en <https://nos.nl/liveblog/2349497-woonzorgcentrum-bedreigd-na-oproep-viruswaarheid-duitsland-maakt-utrecht-risicogebied.html>

² <https://www.nu.nl/nucheckt/6079117/nucheckt-op-deze-ikdoenietmeermee-vragen-hebben-we-al-een-antwoord.html>, <https://www.nu.nl/nucheckt/6077749/nucheckt-rhinovirus-niet-enige-luchtwegvirus-in-nederland.html>, <https://www.nu.nl/nucheckt/6075983/nucheckt-geen-bewijs-dat-coronatestsets-al-in-2018-verhandeld-werden.html>, <https://factchecknederland.afp.com/italiaanse-arts-maakt-onjuiste-beweringen-over-covid-19>, <https://factchecknederland.afp.com/acteurs-werden-duitsland-betaald-voor-test-covid-19-centrum-niet-om-ziekenhuizen-vol-te-laten-liken>, <https://factchecknederland.afp.com/deze-foto-van-rutte-macron-en-conte-komt-uit-februari-2020-voordat-afstandsregels-werden-ingevoerd>

³ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/09/22/minister-de-jonge-opschalen-capaciteit-complex-probleem-a4013189> en <https://nos.nl/liveblog/2349497-woonzorgcentrum-bedreigd-na-oproep-viruswaarheid-duitsland-maakt-utrecht-risicogebied.html>

⁴ <https://www.groene.nl/artikel/wij-zijn-het-nieuwe-nieuws>

⁵ <https://comprop.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/93/2020/09/Knuutila-YouTube-misinfo-memo-v1.pdf>

⁶ <https://edition.cnn.com/2020/09/09/business/fundstrat-research-coronavirus/index.html>

Ondernomen acties

- NUcheckt gaat in op het Instagram-bericht geplaatst door meerdere BN'ers, onder de #ikdoenietmeermee, waarin zij vragen stellen over het kabinetsbeleid. In het artikel van NU wordt antwoord gegeven op wat het nut is van 1,5 meter afstand, het nut van niet-medische mondkapjes, de betrouwbaarheid van PCR-testen, waar de normale griep is gebleven en hoe dodelijk het virus is.⁷
- NUcheckt controleert de bewering dat er momenteel alleen een verkoudheidsvirus rondgaat in Nederland en geen corona. De bewering is fout, aangezien deze gebaseerd is op onderzoek onder huisartsen terwijl testen op coronavirus uitgevoerd door de GGD/coronateststraat bijvoorbeeld niet worden meegenomen.⁸
- NUcheckt kijkt naar de bewering dat er bewijs is dat coronatestkits al ruime tijd voor de uitbraak van COVID-19 verhandeld werden. Die is onjuist. Screenshots op Facebook zouden hier het bewijs voor zijn. Dit is dus geen bewijs dat er al in 2018 COVID-19-testkits waren. De exportgegevens gaan over alle producten die in de productcategorie 'verpakte immunologische producten' vallen. Inmiddels vallen hier ook sommige COVID-19-testkits onder, maar in 2018 nog niet.⁹
- AFP fact checkt een veelvuldig bekeken en gedeelde video (ook in Nederland) van een Italiaanse arts die meerdere onjuiste beweringen doet over Covid-19. Vijf geciteerde beweringen worden afgedaan als onwaar of speculatie, zoals het feit dat Covid-19 een "programma van massavernietiging" zou zijn en vaccins gevaarlijk.¹⁰
- AFP checkt een post op Facebook die honderden keren werd gedeeld in vijf dagen, beweert dat een video bewijst dat acteurs werden betaald om te spelen dat ze ziek zijn en zo ziekenhuizen vol te laten lijken. Hoewel de vrouw in de video wel betaald kreeg om te doen alsof ze Covid-19 had, legde ze uit dat ze meedeed aan een simulatie voor een nog te openen ziekenhuis, niet een plan om de pandemie te vervalsen of te overdrijven.¹¹
- AFP checkt een AFP foto van drie Europese leiders, waaronder minister-president Mark Rutte, die dicht bij elkaar staan te praten, die in twee weken tijd meer dan 1.300 keer gedeeld op Facebook. In het bijschrift staat dat politici "altijd boven de wet" staan, verwijzend naar het handhaven van afstandsregels om de verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan. De foto komt echter uit februari 2020, voordat afstandsregels werden ingevoerd in Nederland.¹²

⁷ <https://www.nu.nl/nucheckt/6079117/nucheckt-op-deze-ikdoenietmeermee-vragen-hebben-we-al-een-antwoord.html>

⁸ <https://www.nu.nl/nucheckt/6077749/nucheckt-rhinovirus-niet-enige-luchtwegvirus-in-nederland.html>

⁹ <https://www.nu.nl/nucheckt/6075983/nucheckt-geen-bewijs-dat-coronatestsets-al-in-2018-verhandeld-werden.html>

¹⁰ <https://factchecknederland.afp.com/italiaanse-arts-maakt-onjuiste-beweringen-over-covid-19>

¹¹ <https://factchecknederland.afp.com/acteurs-werden-duitsland-betaald-voor-test-covid-19-centrum-niet-om-ziekenhuizen-vol-te-laten-lijken>

¹² <https://factchecknederland.afp.com/deze-foto-van-rutte-macron-en-conte-komt-uit-februari-2020-voordat-afstandsregels-werden-ingevoerd>